

Искључиве надлежности су оне области ЕУ (члан 3. Уговора о функционисању Европске уније – ТФЕУ) у којима је само ЕУ способна да доноси законе и усваја обавезујућа акта. Земље ЕУ могу саме да то учине само ако их ЕУ овласти за спровођење ових аката. ЕУ има искључиву надлежност у следећим областима:

- царинска унија;
- успостављање правила конкуренције неопходних за функционисање унутрашњег тржишта;
- монетарна политика за земље еврозоне;
- очување морских биолошких ресурса у оквиру заједничке рибарске политике;
- заједничка трговинска политика;
- закључивање међународних споразума под одређеним условима.

Дељене надлежности (члан 4 ТФЕУ) постоје када земље ЕУ и ЕУ могу да доносе законе и доносе правно обавезујуће акте. Земље ЕУ остварују своје надлежности тамо где ЕУ не врши или одлучи да више не врши своју надлежност. Заједничка надлежност између земаља ЕУ и ЕУ постоји у следећим областима:

- унутрашње тржиште;
- социјална политика, али само за аспекте посебно дефинисане у Уговору;
- економска, социјална и територијална кохезија (регионална политика);
- пољопривреде и рибарства (осим очувања морских биолошких извора);
- животна средина;
- заштита потрошача;
- транспорт;
- трансевропске мреже;
- енергија;
- подручје слободе, сигурности и правде;
- заједничка питања о безбедности у питањима јавног здравства, ограничена на аспекте дефинисане у ТФЕУ;
- истраживање, технолошки развој, простор;
- развојне сарадње и хуманитарне помоћи.

Подржавајуће надлежности (члан 6 ТФЕУ) постоје у областима у којима ЕУ може да интервенише само како би подржала, координирала или допунила деловање земаља ЕУ. Правно обавезујући акти ЕУ у овој области не смеју захтевати усклађивање (хармонизацију) националних закона и прописа са овим прописима ЕУ. Ова надлежност се односи на следеће области:

- заштита и унапређење здравља људи;
- индустрија;
- култура;
- туризам;
- образовање, стручно усавршавање, омладина и спорт;
- цивилна заштита;
- административну сарадњу.

Посебне надлежности ЕУ постоје када ЕУ може предузети мере како би осигурала да земље ЕУ координирају своје економске, социјалне и политике запошљавања на нивоу ЕУ.

Заједничку спољну и безбедносну политику ЕУ карактеришу специфичне институционалне карактеристике, као што је ограничено учешће Европске комисије и Европског парламента у поступку доношења одлука и искључивање било каквих законодавних активности. Ту политику дефинише и спроводи Европски савет (који се састоји од шефова држава или влада земаља ЕУ) и Савет (састоји се од представника сваке земље ЕУ на министарском нивоу). Председник Европског савета и Високи представник Уније за спољну и сигурносну политику представљају ЕУ у питањима заједничке спољне и безбедносне политике.

У вршењу својих надлежности ЕУ је у обавези да се руководи са два основна начела утврђена чланом 5 Уговора о Европској унији: